Tomáš Pernis: Andrzej Stasiuk a obraz střední Evropy v jeho díle

(oponentský posudek bakalářské práce)

Text předložené bakalářské práce Tomáše Pernise představuje v jistém smyslu malou monografii o Andrzeji Stasiukovi sub specie jednoho, ale kardinálního aspektu jeho díla: specifického pohledu na střední, zejména ***jeho*** Evropu, prostor, který dokáže obkroužit třistakilometrovou kružnicí zapíchnutou, kde žije a obsáhnout ho duchovně. To je ten prostor, kam se dostal takříkajíc per pedes ze svého Wolowce, odkud podniká cesty, o kterých píše ve svých knihách povídek, reportáží, esejí, které prosluly v celé Evropě a jsou předmětem předložené bakalářské práce.

Autor ji rozdělil do čtyř úvodních kapitol, ve kterých pojednává o Stasiukovi a jeho místě v kontextu současné polské literatury, doplněné poté stručným odkazem na problém prostoru v literatuře, otázku identity, totožnosti, na kterou Stasiuk ve svých knihách nepřestává klást důraz a problematiku střední Evropy v geopolitickém i kulturním kontextu.

Podstatnou část práce tvoří pátá kapitola (s. 19–54) nazvaná Analýza (středoevropského) prostoru v díle Andrzeje Stasiuka, která interpretuje jeho díla esejistická, reportážní, prozaická (Moje Evropa – Lodní deník, Cestou do Babadaganu, Fado, Dojczland, Haličské povídky, Dukla) i dramatická (Temný les).

Závěrečná část následně shrnuje předcházející interpretace a konfrontuje je s kritickou konkretizací Stasiukova díla nejenom v literárním, ale i v sociologickém a politologickém kontextu. Právě mimoliterární komentáře k Stasiukovu dílu ukazují některé aspekty, které literární kritika opomíjela (Stasiukův únik před civilizací, skepse k evropské integraci, k westernizaci, názor, že Stasiukova Evropa je periférii Rakousko-Uherska, Stasiukova vágnost vymezení střední Evropy a tak dále).

Autor předložené práce má empatii pro Stasiukův silně individualizovaný koncept jeho Evropy, kterou hledá bez politických ambicí, bez toho, aby vymezoval, nedejbůh měnil jejich hranice, ale se zájmem najít i pochopit středoevropskou esenci.

Správně zdůrazňuje klíčová slova Stasiukova specifického středoevropského konceptu, které k té esenci směřují (prostor a čas, periférie, nostalgie, hranice, migrace…), konceptu, který střední Evropu chápe jako domov, který nedovedeme definovat, ale můžeme popsat.

Autor projevil pro potřeby bakalářské práce nadlimitní znalosti a interpretační schopnosti, jeho orientace v literatuře předmětu i samostatnost v interpretaci i zařazení díla Andrzeje Stasiuka do polského i nadnárodního kontextu je na úrovni, pro kterou ji navrhuji klasifikovat stupněm výborně.

Doc. PhDr. Rudolf Chmel, DrSc.

oponent